

KẾT HỢP CHẶT CHẼ TÍNH CHÍNH TRỊ VỚI TÍNH KHOA HỌC TRONG GIẢNG DẠY CÁC MÔN KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN Ở CÁC HỌC VIỆN, TRƯỜNG SĨ QUAN QUÂN ĐỘI

○ TS. PHẠM VĂN VINH*

1. Mối quan hệ biện chứng giữa tính chính trị và tính khoa học trong giảng dạy các môn học khoa học xã hội và nhân văn (KHXH và NV)

Các môn học KHXH và NV là một bộ phận hữu cơ, thống nhất, không tách rời trong nội dung, chương trình GD-ĐT ở các học viện, trường sĩ quan. Khác với khoa học tự nhiên và khoa học kỹ thuật, giảng dạy các môn KHXH và NV vừa là hoạt động mang tính chính trị - xã hội sâu sắc, vừa mang tính khoa học, sáng tạo nhằm phát triển toàn diện người quân nhân cách mạng cả về nhận thức, tư tưởng, tình cảm, thái độ và năng lực hoạt động thực tiễn; có vai trò to lớn trong xây dựng nhân tố con người, phục vụ đắc lực cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa. Bởi vậy, kết hợp chặt chẽ tính chính trị với tính khoa học là một yêu cầu khách quan, thường xuyên, cũng là nguyên tắc quan trọng hàng đầu bảo đảm cho việc giảng dạy thực hiện đúng phương hướng, mục tiêu, nhiệm vụ đã được xác định, nâng cao chất lượng GD-ĐT của học viện, trường sĩ quan.

Tính chính trị trong giảng dạy các môn KHXH và NV được biểu hiện tập trung ở mục đích của công tác GD-ĐT là nhằm giáo dục, rèn luyện HV trở thành những cán bộ, sĩ quan tuyệt đối trung thành với mục tiêu, lí tưởng của Đảng, với sự nghiệp cách mạng, với Tổ quốc, với nhân dân; sẵn sàng nhận và hoàn thành thắng lợi mọi nhiệm vụ mà Đảng và nhân dân giao phó; giữ vững và tăng cường sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng đối với quân đội; xây dựng quân đội vững mạnh toàn diện, thực sự là lực lượng chính trị trung thành, tin cậy của Đảng, chỗ dựa vững chắc của Nhà nước và nhân dân. Đặc trưng cơ bản của tính khoa học là việc trang bị cho người học một khối lượng kiến thức có tính hệ thống, toàn diện, hiện đại và chính xác về các lĩnh vực của đời sống xã hội và những hoạt

động chủ yếu của cán bộ, sĩ quan quân đội. Nội dung của kiến thức ấy phản ánh đúng bản chất của sự vật, hiện tượng; đúng quy luật tự nhiên, xã hội và tư duy; đáp ứng mục tiêu, yêu cầu đào tạo, phù hợp với điều kiện lịch sử, gắn chặt với thực tiễn đời sống chính trị - xã hội và hoạt động quân sự.

Tính chính trị và tính khoa học trong giảng dạy các môn KHXH và NV có mối quan hệ biện chứng, thống nhất, gắn bó mật thiết, chi phối, ràng buộc lẫn nhau. Tính chính trị càng sâu sắc (chủ thể giảng dạy quán triệt và thực hiện tốt mục tiêu, yêu cầu GD-ĐT) sẽ bảo đảm cho nội dung, phương pháp giảng dạy phù hợp với đối tượng, qua đó làm tăng tính khoa học trong xây dựng con người nhằm phục vụ đắc lực cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa. Tính khoa học càng cao (chủ thể nhận thức và vận dụng đúng đắn các quy luật khách quan vào giảng dạy) tất yếu khả năng lôi cuốn, thuyết phục người học càng cao, làm cho tính định hướng chính trị, tư tưởng thêm sâu sắc. Tính chính trị sẽ khó được thực hiện nếu không lấy tính khoa học làm cơ sở nền tảng và chỗ dựa vững chắc. Các môn KHXH và NV sẽ trở nên sống động, hấp dẫn, không còn khô khan, nhàm chán khi có nội dung, hình thức và phương pháp giảng dạy đúng đắn và khoa học.

2. Kết hợp tính chính trị với tính khoa học trong giảng dạy các môn KHXH và NV là quá trình phối hợp, gắn kết hai yếu tố đó trong một chỉnh thể thống nhất, tạo nên sự tác động hỗ trợ, bổ sung, thúc đẩy lẫn nhau nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy, góp phần thực hiện thắng lợi mục tiêu GD-ĐT của các nhà trường. Để thực hiện được yêu cầu đó, các học viện, trường sĩ quan cần thực hiện tốt một số nhiệm vụ chính sau:

* Học viện Kỹ thuật Quân sự

1) *Tập trung xây dựng, phát triển đội ngũ giảng viên (GV) có chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ giảng dạy.* Đội ngũ này phải thực sự tiêu biểu về phẩm chất chính trị, giác ngộ sâu sắc về mục tiêu, lí tưởng của giai cấp công nhân, có lập trường, quan điểm rõ ràng, có thể giới quan và niềm tin khoa học; có bản lĩnh chính trị vững vàng, tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc, với nhân dân; có đạo đức trong sáng, lối sống trong sạch, lành mạnh; có tinh Đảng, tinh nguyên tắc cao,... nhằm thực hiện có hiệu quả sự kết hợp giữa dạy chữ với dạy người, giữa truyền thụ kiến thức với bồi dưỡng phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống cho người học.

Bên cạnh đó, đội ngũ GV KHXH và NV cũng cần được quan tâm bồi dưỡng kiến thức và năng lực toàn diện mà trọng tâm là năng lực sư phạm. Họ cần không ngừng trau dồi phương pháp, kĩ năng, kinh nghiệm giảng dạy; kịp thời nắm bắt và vận dụng lí luận dạy học hiện đại vào lĩnh vực sư phạm quân sự. Các nhà trường cần tăng cường đưa cán bộ, GV đi thực tế, đảm nhiệm các cương vị lãnh đạo, chỉ huy, quản lí cơ quan, đơn vị, qua đó để trau dồi kiến thức và kinh nghiệm thực tiễn; bồi dưỡng kĩ năng, phương pháp tác phong công tác, lễ lối làm việc dân chủ và khoa học; bảo đảm sự gắn kết giữa lí luận với thực tiễn, giữa nhà trường với đơn vị,...

2) *Tiếp tục nghiên cứu đổi mới, hoàn thiện chương trình, nội dung giảng dạy các môn KHXH và NV* cho phù hợp với yêu cầu giảng dạy của nhà trường trong thời kì mới. Chương trình giảng dạy cần bảo đảm tính hiện đại, hệ thống, đồng bộ và chuyên sâu; các môn học được sắp xếp có tính kế thừa và tuân thủ nguyên tắc của quá trình nhận thức (từ thấp đến cao, từ đơn giản đến phức tạp, từ nông đến sâu,...) Nội dung giảng dạy cũng cần thiết thực, phù hợp với chức trách, nhiệm vụ của đối tượng đào tạo, sát với từng lĩnh vực của công tác chuyên môn; tăng cường thời gian cho thực hành, seminar, tiểu luận môn học nhằm nâng cao kĩ năng trong hoạt động lãnh đạo, chỉ huy, quản lí của cán bộ, sĩ quan tương lai. Đội ngũ GV cần phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo trong biên soạn bài giảng cho phù hợp với đặc điểm đối tượng và điều kiện sư phạm cụ thể; quán triệt sâu sắc lí luận chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng để luận giải có cơ sở khoa học, khách quan và có tính thuyết phục cao

mọi vấn đề đặt ra trong cuộc sống cũng như hoạt động thực tiễn quân sự.

3) *Tích cực, chủ động đổi mới phương pháp dạy học các môn KHXH và NV* nhằm thực hiện có hiệu quả sự kết hợp giữa tính chính trị với tính khoa học. Trong giờ học, GV không nhất thiết phải giảng giải mọi nội dung đã có trong giáo trình mà nên lựa chọn những nội dung có tính chất lập luận, suy diễn, tổng hợp để luyện cho HV phương pháp tư duy (các nội dung khác có tính cung cấp thông tin nên hướng dẫn cho người học tự nghiên cứu và thu hoạch); hướng dẫn phương pháp tìm kiếm và lựa chọn thông tin liên quan đến môn học, bài học trên website hoặc trong các tài liệu tham khảo khác; định hướng các vấn đề nghiên cứu để HV nghiên cứu, giải quyết trong quá trình tự học.

Ngoài ra, GV cần kết hợp chặt chẽ giữa việc vừa thuyết trình nhằm làm sáng tỏ những quan điểm lí luận, nguyên lí, nguyên tắc; vừa minh chứng bằng thực tiễn cuộc sống sinh động và sử dụng các mô hình trực quan, các phương tiện kĩ thuật (như powerpoint, video clip, phim tài liệu) để tăng tính sinh động, hấp dẫn, lôi cuốn sự chú ý của người học,... giúp họ nhanh chóng tiếp thu chân lí khoa học, hình thành và phát triển thế giới quan, niềm tin, nâng cao trình độ tư duy lí luận, tích cực tham gia vào hoạt động thực tiễn. Họ cũng cần tăng cường sử dụng phương pháp dạy học nêu vấn đề, luôn đặt người học trong trạng thái có vấn đề để kích thích tính tích cực, chủ động và tư duy sáng tạo của họ trong học tập; chú ý gợi mở, đề xuất những vấn đề lí luận và thực tiễn sát với cương vị, chức trách hoặc những vấn đề mang tính thời sự nóng hổi để HV nghiên cứu, tìm lời giải đáp; kiên quyết khắc phục thói quen đọc - chép, lệ thuộc vào giáo trình, làm cho người học thụ động, có tâm lí trông chờ, ỷ lại.

4) *Quan tâm xây dựng môi trường chính trị- xã hội, môi trường giáo dục dân chủ, lành mạnh* với các nhiệm vụ: xây dựng và phát huy đầy đủ vai trò, trách nhiệm của tổ chức Đảng, tổ chức chỉ huy, Hội đồng quân nhân và các tổ chức quần chúng trong đơn vị; tạo lập các mối quan hệ chính trị - xã hội đúng chuẩn mực, đúng quy định của điều lệnh, điều lệ quân đội; tạo dựng cảnh quan, môi trường xanh, sạch, đẹp và bảo đảm tốt đời sống vật chất, tinh thần cho cán bộ, GV, HV trong quá trình học tập, công tác.

(Xem tiếp trang 29)

các trọng số cho các đánh giá thành phần và đánh giá kết thúc, kết quả cuối cùng từ bảng đánh giá tổng kết là kết quả môn học của từng SV. Như vậy bảng đánh giá tổng hợp được lập trên kết quả tổng hợp từ bảng kê.

2) *PP vấn đáp kết hợp*. Được sử dụng trong kiểm tra định kì hoặc thi kết thúc môn học, module; quá trình hỏi - đáp được tiến hành trong khi SV đang thực hiện các thao tác. Các câu hỏi GV đưa ra thường không được chuẩn bị từ trước mà được nảy sinh trong quá trình quan sát trình diễn của SV nhằm kiểm tra kiến thức lí thuyết thực hành, diễn giải các thao tác, biện pháp xử lí kĩ thuật...

Phân tích ở trên cho thấy KTĐG là khâu quan trọng đối với hoạt động giáo dục, đối với mỗi hình thức dạy học việc lựa chọn PP KTĐG phải phù hợp với mục tiêu của hình thức dạy học đó. Qua phân tích, sử dụng phối hợp PP quan sát và vấn đáp kết hợp trong DHTH nhằm KTĐG KQHT của SV là phù hợp với mục tiêu đào tạo của cơ sở dạy nghề. Việc phối hợp hai PP KTĐG này trong DHTH nhằm lấy ưu điểm của PP này khắc phục những nhược điểm của PP kia và tạo sự linh hoạt, đa dạng, giúp cho việc đánh giá chính xác,

nhanh chóng và khách quan đáp ứng được mục tiêu trong ĐTN. □

Tài liệu tham khảo

1. Trần Bá Hoàn. *Đánh giá trong giáo dục*. NXB Giáo dục, H. 1997.
2. Nguyễn Trọng Khanh. *Nâng cao chất lượng giáo dục bằng biện pháp đổi mới kiểm tra, đánh giá*. Kỷ yếu hội thảo khoa học. Trường ĐHSP Hà Nội 2006.
3. Nguyễn Trọng Khanh. *Kiểm tra đánh giá*. Tài liệu chuyên đề cao học, Trường ĐHSP Hà Nội, 2008
4. Nguyễn Văn Khôi. *Lí luận dạy học thực hành kĩ thuật*. Tài liệu chuyên đề cao học, Trường ĐHSP Hà Nội 2008.
5. Lâm Quang Thiệp. *Đo lường và đánh giá trong giáo dục*. NXB Đại học quốc gia Hà Nội, 2004.

SUMMARY

The aim of the assessment is to evaluate the situation and to orient the adjustment of the teaching and the learning so that this plays an important role in the teaching process as well as the vocational training. In present, there are three types of the assessment method: observation, writing and interview. Each one has the particular advantages as well as the disadvantages and choosing the suitable method to adapt the educational target is very necessary. In the present vocational training, the intergration of observation and interview indicates the clear.

Kết hợp chặt chẽ tính chính trị...

(Tiếp theo trang 26)

Đặc biệt, các học viện, trường sĩ quan cần chú trọng xây dựng môi trường giáo dục dân chủ, lành mạnh, bảo đảm tự do tư tưởng trong học tập và nghiên cứu khoa học; tạo ra bầu không khí cởi mở, thân thiện để người học mạnh dạn tranh luận, bày tỏ ý kiến, quan điểm của mình; xây dựng và phát triển mối quan hệ gắn bó, gần gũi, chân tình giữa đội ngũ GV với HV; phát huy tác dụng, hiệu quả của mạng thông tin nội bộ và tăng cường tổ chức các buổi toạ đàm, đối thoại dân chủ để cán bộ, GV, HV bày tỏ tâm tư, tình cảm, nguyện vọng của mình và phản ánh với thủ trưởng các cấp về tình hình mọi mặt của đơn vị; nâng cao tính chiến đấu, kiên quyết đấu tranh vạch trần bản chất, mục đích của các quan điểm, tư tưởng phản động, phản khoa học và những luận điệu tuyên truyền, xuyên tạc của các thế lực thù địch; đồng thời phê phán, khắc phục những nhận thức lệch lạc, các biểu hiện sai trái, tiêu cực, lạc hậu trong cơ quan, đơn vị. □

Tài liệu tham khảo

1. Lê Hữu Nghĩa. "Khoa học và chính trị". Tạp chí Quốc phòng toàn dân, số 11/2002.
2. Lê Văn Quang. "Năm vững phương pháp khoa học trong tiếp cận các vấn đề xã hội hiện nay". Tạp chí Triết học, số 4 (110) / 1999.
3. Nguyễn Văn Thọ. *Kết hợp tính định hướng chính trị với tính khoa học trong giảng dạy lí luận chính trị ở các trường sĩ quan bậc đại học Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay*. Luận án tiến sĩ Triết học, Hà Nội 2005.
4. Nghiêm Đình Vỳ. "Một số đóng góp của khoa học xã hội và nhân văn trong các trường đại học đối với sự phát triển đất nước". Tạp chí Giáo dục, số 259/ 2011.

SUMMARY

Combined closely politics with science is an objective requirement, the leading important principle in teaching the social science and humanity subjects, directly contributed to improve the quality of education - training at the academies, military officer universities. To make the combination, it should be building the teachers with high quality; improve programs, content; innovating the teaching method; building democratic and healthy educational environment.